

Piotr Szczemielinow

Nowy etap działalności sądów koleżeńskich

Palestra 8/5(77), 70-72

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanowisko tego rodzaju zajmuje też Sąd Najwyższy w następującej tezie: „Z dniem wejścia w życie tej ustawy (tj. z dniem 2.VII.1960 r.; *uwaga moja, J.B.*) w sprawach o przestępstwa określone w art. 255 § 1 k.k. sądy powiatowe w trybie uproszczonym orzekają na rozprawie w składzie jednego sędziego i dwóch ławników, bez względu na to, czy przestępstwo to jest ścigane z oskarżenia prywatnego, czy też z urzędu na podstawie art. 255 § 5 k.k.”²²

(daszy ciąg nastąpi)

²² Uchwała z 24.VIII.1961 r. VI KO 36/61 — OSN-Gen. Prok. poz. 138/61.

PIOTR SZCZEMIELINOW

Nowy etap działalności sądów koleżeńskich

Dnia 23 października 1963 r. Prezydium Rady Najwyższej RSFRR uchwaliło ustawę „O wprowadzeniu uzupełnień i zmian do ustawy o sądach koleżeńskich”. Ustawa ta ma wyjątkowo ważne znaczenie dla dalszego wzmocnienia roli sądów koleżeńskich w dziele wychowania komunistycznego pracujących. Wprowadzenie do obowiązującej ustawy uzupełnienia i zmiany znacznie zwiększają rolę sądów koleżeńskich w walce z naruszeniami dyscypliny pracy i zasadami współżycia socjalistycznego, podnoszą autorytet tych sądów, wreszcie stanowią jakby wytyczne dla sądów koleżeńskich wszystkich republik związkowych.

Wspomniane uzupełnienia i zmiany dotyczą następujących zagadnień:

1) Jeśli chodzi o stronę organizacyjną tych sądów, to w odróżnieniu od dotychczasowego przepisu, który zezwala na organizowanie sądów koleżeńskich w kolektywach liczących co najmniej 50 pracowników, przewiduje się obecnie możliwość tworzenia sądów koleżeńskich także wtedy, gdy kolektyw liczy mniej niż 50 osób, jednakże wówczas na utworzenie sądu koleżeńskiego należy uzyskać zgodę odpowiedniego organu związku zawodowego lub komitetu wykonawczego miejscowej rady delegatów ludu pracującego.

Zamiast — jak dotychczas — wyboru sądów koleżeńskich na okres jednego roku, wprowadza się teraz wybór tych sądów na okres dwuletni. W związku z tym uzupełnieniem wprowadza się obowiązek składania przez sądy koleżeńskie sprawozdań przed zebraniem ogólnym kolektywu nie rzadziej niż raz do roku.

2) Nowe przepisy rozszerzają znacznie zakres właściwości sądów koleżeńskich. Oprócz bowiem spraw podlegających rozpatrzeniu przez sądy koleżeńskie na mocy dotychczasowych przepisów wprowadza się dodatkowo następujące kategorie spraw, które będą podlegać kompetencji sądów koleżeńskich:

a) zniszczenie, utrata, uszkodzenie inwentarza, narzędzi, materiałów oraz innego mienia państwowego lub społecznego wskutek niesumiennego traktowania swych obowiązków, jeśli nie pociągnęło to za sobą znacznego uszczerbku,

b) samowolne użycie — dla celów osobistych — stanowiących własność przedsiębiorstwa państwowego, organizacji, kołchozu lub organizacji społecznej albo spółdzielczej: środków transportowych, obrabiarek, narzędzi, surowca i innego

mienia, jeżeli na skutek tych czynów przedsiębiorstwa, instytucje i organizacje nie doznały znacznego uszczerbku,

c) dopuszczenie się po raz pierwszy drobnego czynu chuligańskiego, drobnej spekulacji, drobnego zagrabienia mienia państwowego lub społecznego, jak również popełnienie po raz pierwszy kradzieży przedstawiających niewielką wartość przedmiotów codziennego spożycia lub użytku a stanowiących osobistą własność obywateli — w wypadku gdy winny i poszkodowany są członkami tego samego kolektywu,

d) wyprodukowanie samogonu lub innych mocnych napojów po raz pierwszy — nie w celu zbycia i w nieznaczonej ilości,

e) pobicie i lekkie uszkodzenie ciała, jeżeli nie pociągnęły za sobą rozstroju zdrowia i zostały popełnione po raz pierwszy,

f) przestrzeganie przepisów o bezpieczeństwie przeciwpożarowym,

g) spowodowanie zbędnych wydatków na remont bieżący pomieszczeń powszechnego użytku,

h) spory o sposób użytkowania budynków będących wspólną własnością dwóch lub większej liczby obywateli, o podział majątku zagrody kołchozowej i wydzielanie z zagrody kołchozowej oraz o podział majątku pomiędzy małżonków — jeżeli strony będące w sporze wyrażą zgodę na przekazanie sprawy pod rozpoznanie sądu koleżeńskiego,

i) samowola, nieudzielenie pomocy choremu, niedozwolone leczenie, nabycie mienia zdobytego w sposób przestępny oraz inne czyny przestępne, jeżeli nie przedstawiają one dużego niebezpieczeństwa społecznego, organy zaś milicji, prokuratury lub sąd uznają za celowe przekazanie sprawy pod rozpoznanie sądu koleżeńskiego. Wszystkie wymienione sprawy były rozpoznawane przez sądy ludowe.

3) Wprowadzone zostały także zmiany i uzupełnienia dotyczące trybu rozpatrywania i stosowania środków oddziaływania społecznego oraz dotyczące wykonywania wyroków sądowych koleżeńskich.

Według ustawy sądy koleżeńskie rozpatrują sprawy w ciągu piętnastu dni od chwili wpływu ich do sądu, ale gdy chodzi o drobny czyn chuligański lub drobną spekulację, to termin ten wynosi najwyżej siedem dni od chwili wpływu spraw o te czyny do sądu. Ustawa stanowi także, że jeżeli sprawa jest rozpatrywana według miejsca zamieszkania obwinionego, to sąd koleżeński — w wypadkach koniecznych — zapewnia udział w posiedzeniu sądu koleżeńskiego przedstawiciela kolektywu, w którym pracuje obwiniony. Ponadto ustawa stanowi, że wniosek o wyłączenie przewodniczącego i członków sądu koleżeńskiego może być zgłoszony przez poszkodowanego i uczestników sporu.

Inne uzupełnienie ustawy głosi, że jeśli sprawa ulega rozpoznaniu według miejsca zamieszkania obwinionego, to sąd koleżeński może podać swój wyrok do wiadomości organizacji społecznych według miejsca pracy tej osoby.

Uzupełniająco zostały też wprowadzone następujące środki społecznego oddziaływania, które mogą być stosowane przez sądy koleżeńskie: 1) wysunięcie wobec kierownika przedsiębiorstwa, instytucji lub organizacji kwestii zwolnienia (w przepisanej trybie) z pracy osoby wykonującej pracę związaną z wychowaniem nieletnich i młodzieży albo też pracę związaną z rozporządzeniem lub pilnowaniem wartości materialnych, jeżeli sąd koleżeński, mając na względzie charakter popełnionych przez daną osobę występków, nie uzna za możliwe powierzyć mu danej pracy na przyszłość; 2) zgłoszenie pod adresem kierownika przedsiębiorstwa, instytucji lub organizacji wniosku o skierowanie do wykonywania niekwa-

lifikowanych prac fizycznych w tymże przedsiębiorstwie, instytucji lub organizacji — na okres do piętnastu dni i za opłatą należną od wykonywanej pracy — osób, które dopuściły się drobnego czynu chuligańskiego, drobnej spekulacji, drobnego zagrabienia mienia państwowego lub społecznego oraz kradzieży przedstawiających niewielką wartość przedmiotów codziennego użytku i spożycia, jak również osób, które dopuściły się pobicia i lekkiego uszkodzenia ciała.

Nowa ustawa dodatkowo stanowi, że przy rozpatrywaniu spraw o drobną spekulację sąd koleżeński wydaje postanowienie o przekazaniu przedmiotu drobnej spekulacji na dochód państwa.

W celu wykonania postanowienia o przekazaniu przedmiotów drobnej spekulacji na dochód państwa przewodniczący sądu koleżeńskiego kieruje sprawę do sędziego ludowego, który po sprawdzeniu legalności wyroku wydaje tytuł wykonawczy w celu wykonania postanowienia przez komornika sądowego.

Organizacje partyjne i związków zawodowych, jak również władze miejscowe obowiązane są poświęcać wiele uwagi działalności sądów koleżeńskich i zapewniać im odpowiednie warunki dla ich skutecznej pracy.

Jedną z form kierowania działalnością sądów koleżeńskich ze strony społeczeństwa są tworzone z inicjatywy miejscowych organów władzy z pracowników sądowo-śledczych rady sądów koleżeńskich przy komitetach wykonawczych rejonowych i miejskich rad delegatów ludu pracującego. Tego rodzaju rady zostały utworzone i pracują skutecznie w rejonach i miastach Federacji Rosyjskiej.

W skład rad wchodzi najlepiej przygotowani i aktywni członkowie sądów koleżeńskich. Rady sądów koleżeńskich organizują kontrolę działalności sądów koleżeńskich, uogólniają i rozpowszechniają zdobyte przez nie pozytywne wyniki i doświadczenia oraz prowadzą zajęcia z członkami sądów koleżeńskich.

Liczni pracownicy sądowo-prokuratorscy i adwokaci włączyli się do pracy rad sądów koleżeńskich. Jako członkowie rad pomagają oni w prawidłowym organizowaniu pracy sądów koleżeńskich i prowadzą zajęcia seminaryjne z członkami tych sądów.

Poważną pracę wykonują rady w związku z rozpatrywaniem skarg na działalność sądów koleżeńskich. W razie uznania wyroku sądu koleżeńskiego za sprzeczny z prawem lub okolicznościami sprawy, rada zwraca się do komitetu wykonawczego z wnioskiem o skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd koleżeński.

PRASA O ADWOKATURZE

Tym razem — przede wszystkim „Prawo i Życie”. W jednym bowiem numerze (7) spotykamy aż trzy pozycje poświęcone w całości adwokatom i radcom prawnym. Nic dziwnego, bo jak podaje Roman Łyczewek w artykule „Ilu nas jest” (w tym samym numerze PiŻ), przedstawiciele tych dwóch zawodów prawniczych stanowią większość, mianowicie 54% ogółu członków ZPP. Należy się im więc miejsce na łamach organu Zrzeszenia. Szczególnie teraz, w okresie przełomowym dla palestry.